

Liikuvus Euroopas

Sotsiaalkindlustusõigused **Prantsusmaal**

Euroopa Komisjon

Liikuvus Euroopas

(Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)

Sotsiaalkindlustusõigused Prantsusmaal

Seisuga 3. märts 2006

Euroopa Komisjon

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Üksus E.3

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas trükises sisalduva teabe kasutamise eest.

Märkus:

Käesolev brošüür põhineb Prantsusmaa poolt 3. märtsil 2006 esitatud andmetel. Seetõttu tuleb veenduda, et liikmesriigi õigusakte ei ole hiljem muudetud ning et esitatud teave on tänaseni kehtiv. Selleks pöörduge pädevate ametkondade ja asutuste poole, kelle kontaktandmed on esitatud punktis 3 „Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.

**Europe Direct on teenus,
mis aitab leida vastused
Euroopa Liiduga seotud küsimustele**

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Mõned mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist 00 800 numbritele või võtavad neile helistamise eest kõnetasu.

Euroopa Liidu kohta leiab palju muud teavet Internetist Euroopa serveri veebilehtedelt (<http://europa.eu>).

© Euroopa ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Bibliograafilised andmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 92-79-04001-4

Sisukord

1. Üldteave.....	5
2. Sotsiaalkindlustuse liigid.....	7
2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised	7
2.1.1. Tervishoiuteenused	7
2.1.2. Päevaraha.....	8
2.1.3. Sünnitushüvitis ning isadushüvitis.....	8
2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised	9
2.3. Matusetoetused	10
2.4. Invaliidsushüvitised	10
2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised	11
2.6. Töötushüvitised	12
2.7. Eelpensionihüvitised	13
2.8. Perehüvitised	13
2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised	13
2.9.1. Solidaarsustoetus eakatele.....	13
2.9.2. Puudega täiskasvanu toetus (AAH).....	14
3. Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.....	15

Üldteave

Prantsusmaa sotsiaalkindlustussüsteem koosneb viiest suurest skeemist:

- üldine skeem, mis katab suure osa palgatöötajatest ning muud kategooriad (õpilased, teatavate hüvitiste saajad, residendid), kes on olnud eri aegadel skeemi liikmed;
- palgatöötajate eriskeemid, millest mõned katabad kõik riskid ja mõned hõlmavad üksnes vanaduskindlustust (Prantsusmaa kodanikud on muude riskide puhul kaetud üldise skeemiga);
- põllumajandustöötajate skeem, mis hõlmab kõiki riske, kuid teeb vahet kahel kategoorial: põllumajandusettevõtjad ja selle valdkonna palgatöötajad;
- mujal kui põllumajanduses hõivatud füüsilisest isikust ettevõtjate skeemid: kolm autonoomset vanaduskindlustusskeemi (käsitöölised, kaubandus- ja tööstussektoris hõivatud, samuti vabade elukutsete esindajad) ning ravikindlustusskeem;
- töötuskindlustusskeemid.

Eri skeemide eest vastutavad sotsiaalkindlustus-, põllumajandus- ja tööminister.

Üldine skeem koosneb neljast harust:

- haigused, rasedus ja sünnitus, töövõimetus ja surm;
- tööõnnetused ja kutsehaigused;
- vanadus;
- perekond.

Palgatöötajate riiklik ravikindlustuskassa (*La Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés* (CNAM-TS)) haldab kahte esimest haru eraldi. Kohalikul tasandil ja CNAMTSi vastutusel on olemas kahte liiki asutusi, mille vahel puudub alluvussuhe: ravikindlustuskassad piirkondlikul ja departemangu tasandil.

Vanaduskindlustuse haru haldab riiklik vanaduskindlustuskassa (*Caisse nationale d'assurance vieillesse* (CNAV)),

kes on teatavad ülesanded delegeerinud piirkondlikele ravikindlustuskassadele.

Peretoetusi haldab riiklik peretoetuskassa (*Caisse nationale des allocations familiales* (CNAF)), kes koondab enda alla kõik peretoetuskassad.

Osamakseid koguvad kohalikul tasandil sotsiaalkindlustusmaksete kogumise ja peretoetuste liidud (Urssaf), kes kuuluvad sotsiaalkindlustuse keskameti (Agence centrale des organismes de sécurité sociale, ACOSS) alla, kelle ülesanne on kontrollida iga haru eelarve prognoosimist ja täitmist.

Töötuskindlustuse lepingulist skeemi haldavad ühisasutused: tööstus- ja kaubandustööhõive ühing (*Associations pour l'emploi dans l'industrie et le commerce* (Assédic)) koos riikliku tööstus- ja kaubandustööhõive kutseliiduga eesotsas (*l'Union nationale interprofessionnelle pour l'emploi dans l'industrie et le commerce* (Unedic)), kes tagavad samuti osamaksete kogumise.

Põhivanaduskindlustusele lisanduvad kohustuslikud täiendavad ümberjaotusskeemid palgatöötajatele (lepingulised skeemid ARRCO ja AGIRC) ning füüsilisest isikust ettevõtjatele.

Lisaks on vanaduse, haiguse või töövõimetus jaoks olemas täiendavad kohustuslikud või vabatahtlikud kutsealased kollektiivskeemid (ettevõtted ja filiaalid).

Neid eri skeeme võib ise täiendada individuaalse kindlustusega.

Teavet pädevate asutuste kohta leiate 3. jaost.

→ Liitumine

Juhul kui te töötate tööandja heaks, täidab tema vajalikud formaalsused teie liitumiseks sotsiaalkindlustusega, töötuskindlustusega ja täiendava pensioniskeemiga.

Kui te töötate füüsilisest isikust ettevõtjana, peate te täitma formaalsused ise.

→ Sotsiaalkindlustusmaksud ja osamaksud

Te peate maksma sotsiaalkindlustusmaksusid ja osamaksud teatava protsendi ulatuses oma töötasust. Tööandja peab maksud ja osamaksud teie palgast kinni ja kannab need makseid koguvale asutusele. Juhul kui te olete füüsilisest isikust ettevõtja, maksate te oma palgatulult nõutavad maksud ja osamaksud ise.

→ Kaebused

Kui teil tekib oma kassaga vaidlusi, on teil õigus pöörduda oma kassa vahekohtukomitee (CRA) poole kahe kuu jooksul pärast vaidlustatud otsusest teatamisest. Kui vahekohtukomitee teie taotluse tagasi lükkab, võite te kahe kuu jooksul pöörduda sotsiaalkindlustusajade kohtu poole. Kui te ei algata menetlust selle aja jooksul, on teie kassa vahekohtukomitee otsus lõplik.

Sotsiaalkindlustuse liigid

2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised

Prantsuse ravikindlustus koosneb mitterahalistest hüvitistest (tervishoiuteenused, vt punkt 2.1.1) ning rahalistest hüvitistest (päevaraha, vt punkt 2.1.2), mida maksakse teie haigusest tingitud töövõimetuse ajal. Olemas on ka erihüvitised raseduse ja sünnituse korral ja isadushüvitis (vt punkt 2.1.3).

2.1.1. Tervishoiuteenused

Tervishoiuteenuste puhul katab üldine skeem 85 % era-sektori palgatöötajatest, ametnikest ning püsivalt ja seaduslikult Prantsusmaal elavatest isikutest, kes ei saa hüvitisi mujalt. Mitterahalised hüvitised, mida saavad põllumajandustöötajate skeemi kuuluvad isikud ja mujal kui põllumajanduses hõivatud füüsilisest isikust ettevõtjad, on võrdväärsed üldise skeemi hüvitistega.

Eri põhiskeemidega kaetakse ligikaudu 75 % leibkonna ravikuludest. Kindlustatu vastutusele jäävad kulud võidakse hüvitada täiendava vabatahtliku kindlustuse abil, mida pakuvad avalik- või eraõiguslikud kindlustusseltsid.

Toimetulekuraskustes isikud on vabatahtliku kindlustusega hõlmatud tasuta universaalse ravikindlustuse (CMU) raames.

Tervishoiuteenuseid on õigus saada töötavatel isikutel (palgatöötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad) või isikutel, kes elavad püsivalt ja seaduslikult Prantsusmaa territooriumil koos nende ülalpidamisel olevate isikutega.

→ Hüvitiste saamise tingimused

Hüvitisõigus tekib tavaliselt töötamisest või sellega võrdsustatud seisundist. Hüvitis sõltub eeltingimustest, milleks on kas töötatud tunnid või tasutud osamakse summad.

Kindlustatud isikud või õiguse valdajad, kes ei vasta enam sotsiaalkindlustuskeemi tingimustele, säilitavad õiguse saada skeemi alusel mitterahalisi hüvitisi neli aastat, välja arvatud juhul kui nad hakkavad uuesti vastama skeemi tingimustele.

Püsivalt ja seaduslikult Prantsusmaal elamisega seoses üldskeemi kuuluvate isikute, kohustus teha osamakseid

universaalsesse ravikindlustusskeemi (CMU) sõltub nende sissetulekutest.

→ Tervishoiuteenuste hüvitamine

Kindlustatud isiku ja tema ülalpidamisel olevate isikute (abikaasa, alla 20-aastased lapsed, elukaaslane, kindlustatud isikuga ühes elukohas elav ja tema ülalpidamisel olev isik) tervishoiuteenused hüvitatakse.

Üle 16 aasta vanune patsient peab valima raviarsti, kes suunab teda haiguste korral ja koostab isikliku tervisekaardi. Alla 16- aastased lapsed ise arsti valida ei saa. Raviarstiks võib olla üld- või eriarst, piisab kui asjaomane isik nõustub seda ülesannet täitma. Raviarsti on võimalik vahetada. Piisab kui esitada ravikindlustuskassale uus avaldus.

Raviarst täidab tervisekaardi, määrab täiendavad arstlikud läbivaatused, suunab teid sobiva vastava teise arsti juurde, haiglaravile või mõne muu tervishoiutöötaja juurde (massöör-füsioterapeut, meditsiiniõde jne). Juhul kui raviteenuseid teostab või soovib teie raviarst, hüvitatakse kulud tavamääraga, kuna tegemist on kooskõlastatud raviga.

Kui te ei ole oma raviarstist aga teatanud või konsulteerite otse eriarstiga, hüvitatakse teile väiksem summa ja teie kanda jäävad suuremad kulutused kui juhul, kui te pöörduate esmalt oma raviarsti poole.

Meditsiinilise esmaabi korral, raviarsti või tema asendaja puudumisel, elukohast eemal oleku ajal võite te siiski konsulteerida muu arsti kui isikliku raviarstiga. Lisaks võib konsulteerida günekoloogide, oftalmoloogide ja psühhiaatritega otse ilma oma raviarsti poole pöördumata. Igal juhul märgib konsulteeritud arst ravilehele teie konkreetse olukorra.

→ Hüvitiste väljamaksmine

Tervishoiutöötaja teenustasu maksate te ise ja esitate talle oma ravikindlustuskaardi. Ravikindlustuskaardil on kiip, mis tõendab teie hüvitisõigust. Kaart antakse igale üle 16-aastasele isikule ja see sisaldab ravi hüvitamiseks vajalikku haldusteavet.

Selle abil on võimalik koostada elektroonilisi ravilehti, mis saadetakse otse teie ravikindlustuskassale. Nii on võimalik kiirendada hüvitamise tähtaegu. Juhul kui tervishoiutöötajal ei ole ravikindlustuskaardi kasutamiseks seadmeid, koostab ta paber kandjal ravilehe, mille te edastate oma ravikindlustuskassale.

Teie ravikindlustuskassa hüvitab teile arsti teenustasud vastavalt ettenähtud omavastutustariifidele. Teatavate teenuste või eriravi korral on vaja taotleda ravikindlustuskassa eelnevat nõusolekut. Eelneva nõusoleku taotlemise vajadusest teavitab teid tervishoiutöötaja.

Farmaatsiatooted peab kirjutama välja arst. Samuti on ravikindlustuskaardi esitamisel võimalus, et osa kulutustest (kolmandiku farmaatsiatoote maksumusest) võtab otse oma kanda haigekassa. Sellisel juhul maksate te apteekrile ainult selle osa kuludest, mida teie ravikindlustuskassa ei hüvita.

→ Haiglaravi

Haiglaravi korral võite valida haigla omal valikul, kuid tegevusloaga erahaigla puhul, kellel ei ole riikliku ravikindlustuskassaga lepingut sõlmitud, tuleb teil kanda algul kõik kulud ise. Küsige teavet oma ravikindlustuskassalt.

Haiglaravi kaetakse 100 % ulatuses, kuid ise tuleb maksta voodipäevatasu (alates 1. jaanuarist 2006 15 eurot iga haiglas või sotsiaalmeditsiinilises asutuses oldud päeva eest). Teatavad isikukategooriad (eelkõige rasedad raseduse viimase nelja kuu jooksul, vastsündinud, kutseõppe eriasutustes või eriõppeasutustes õppivad puudega lapsed, tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu ravil olevad isikud) on voodipäevatasu maksimisest vabastatud.

→ Täiendav kindlustus

Nende tervishoiukulutuste katmiseks, mida kohustuslik skeem ei hõlma, on teil võimalik sõlmida täiendava kindlustuse leping, kas mõne riikliku kindlustusseltsi, pensioniskeemi või kindlustusettevõttega. Sõltuvalt materiaalsest olukorrast on teil võimalik saada täiendava tervisekindlustuse saamiseks toetust või olla tasuta kaetud universaalse ravikindlustuse CMU raames.

2.1.2. Päevaraha

Päevaraha määratakse isikutele, kes arstlikult tõendatud töövõimetuse tõttu ei ole võimelised töötama.

Hüvitise suurus võrdub teatava protsendiga kaotatud töötasust.

Kõigil palgatöötajatel on õigus saada teatava perioodi jooksul päevaraha haigusest tingitud töövõimetuse korral alates neljandast töövõimetuse päevast. Nimetatud päevaraha võivad saada ka töötud. Juhul kui teil ei ole enam sotsiaalkindlustust, säilib teil õigus rahalisele ravikindlustusele ühe aasta jooksul, tingimusel et teil ei teki kindlustusõigust mõne muu kohustusliku skeemi raames.

Käsitöölised ning kaubandus- ja tööstussektoris hõivatud isikud võivad haiguse korral samuti saada päevaraha. Neile makstavad hüvitised on praktiliselt samad mis palgatöötajatel.

→ Päevaraha saamise tingimused

Päevaraha makstakse tingimusel, et mingi aja jooksul on tehtud osamakseid või saavutatud minimaalne nõutav tööstaaž.

Eespool nimetatud tingimuste täitmise kindlakstegemiseks võidakse vajaduse korral arvesse võtta mõnes muus liikmesriigis töötatud (või osamaksete tegemise) aega. Selleks peate te oma Prantsuse ravikindlustuskassale esitada vormi E 104, mille väljastab taotlusel selle riigi ravikindlustusasutus, kus te elasite enne Prantsusmaale tulekut.

Täiendavat teavet leiate peatükist: „Ühenduse sotsiaalkindlustusalased õigusaktid. Teie õigused liikumisel Euroopa Liidu piires“.

Päevaraha saamiseks võib teie ravikindlustuskassa nõuda arstliku kontrolli läbimist.

→ Hüvitiste suurus

Päevara suurus moodustab teatava protsendi teie eelnevast sissetulekust teatava sotsiaalkindlustuse ülemmäära piires.

→ Päevaraha saamiseks esitatavad dokumendid

Töövõimetuse korral (põhitöövõimetusleht või selle pikendamine) peate te:

- täitma arsti poolt antud dokumendi töövõimetuse kohta ja
- saatma 48 tunni jooksul selle dokumendi kaks esimest lehte oma ravikindlustuskassale ja kolmanda lehe oma tööandjale (kui te olete palgatöötaja).

2.1.3. Sünnitushüvitis ning isadushüvitis

Sünnituskindlustusega tagatakse teatavate raseduse ja sünnitusega seotud kulude täielik katmine ning rahalised hüvitised rasedus- ja sünnituspuhkuse jooksul, ema- või isapuhkus adopteerimise korral või isapuhkus isale.

Sünnituskindlustusega kaetakse kõik rasedusega seotud kulud, ilma et kohaldatakse patsiendi omavastutust. Mujal kui põllumajanduses hõivatud palgatöötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele makstavad hüvitised on samased üldise skeemi hüvitistega.

→ Hüvitiste saamise tingimused

Et teie tervishoiuteenused kaetaks või haiguse korral makstaks päevaraha, peab kindlustatu (või automaatselt kindlustatu) olema olnud kindlustatud vähemalt 10 kuu

jooksul enne sünnituskuupäeva ja tõendama, et eeldataval eostamiskuupäeval või sünnituspuhkusele jäämise kuupäeval vastas ta ettenähtud tingimustele (vt punkt 2.1.1 ja 2.1.2).

→ Tervishoiuteenused

Teil on õigus olla kaetud 100 % ulatuses järgmiste raseduse, sünnituse ja sellega seonduvate kulude puhul: ravikulud, farmaatsiatoodete kulud, haiglaravi kulud, raseduse meditsiinilise järeelvalve raames ja sünnitusjärgselt ette kirjutatud arstlike läbivaatuste kulud (sünnituseelsed ja -järgsed kohustuslikud läbivaatused).

→ Päevaraha

Rahalisi hüvitisi makstakse tingimusel, et te peatate igasuguse palgatöö. Asjaomane isik peab võtma vähemalt 8 nädalat puhkust, puhkust on tal õigus võtta 16 nädalaks (üldjuhul 6 nädalat enne sünnitust ja 10 nädalat pärast sünnitust). Adopteerimise korral võib puhkuse jagada ema ja isa vahel.

Isaduspuhkuse pikkuseks on määratud 11 järjestikust päeva ja mitmike puhul 18 järjestikust päeva.

Adopteerimispuhkuse pikkus on 10 nädalat, mitmike puhul 22 nädalat.

Nii põllumajanduses kui ka mujal hõivatud füüsilisest isikust ettevõtjad võivad samuti taotleda rahalisi hüvitisi rasedus- ja sünnitus- või isapuhkuse eest. Tegemist on kindla suurusega toetuste või päevarahadega.

Päevaraha suurus võrdub viimase kolme kuu keskmise päevapalgaga sotsiaalkindlustuse ülemmäära piires. Arvesse võetakse töötasu, millest on maha arvatud riiklikud pluss kohustuslikud lepingulised osamaksed ning üldine sotsiaalkindlustusmaks.

Igasuguste formaalsuste täitmiseks ja dokumentide esitamiseks pöörduge oma ravikindlustuskassa ja peretoetuskassa poole. Samuti peate nimetatud asutustega konsulteerima juhul, kui te reisite mõnda muusse liikmesriiki või lähete sinna elama.

2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised

Palgatöötajad (põllumajanduses ja mujal hõivatud) ning põllumajandustootjad on kohustuslikus korras hõlmatud tööõnnetuskindlustusega.

Kindlustus tööõnnetuste ja kutsehaiguste vastu katab pärast kutsehaiguste tunnustamise komitee ekspertiisi neid tööõnnetusi, mis on toimunud töö käigus või mille on põhjustanud töö, õnnetusjuhtumid tööle minnes või töölt tulles ning tööga seotud haigused, mis on loetletud

kutsehaiguste ametlikus nimekirjas, või haigused, mille on otseselt põhjustanud tavapärase töö.

Õnnetusjuhtumi korral peate te viivitamata teavitama oma tööandjat ning andma talle õnnetusjuhtumi tunnistajate nimed ning aadressid. Tööandja esitab deklaratsiooni teie ravikindlustuskassale ja annab teile õnnetusjuhtumivormi, mille alusel saab mitterahalist hüvitist (ravi) ilma ettemakseid tegemata.

Kutsehaiguse tekke korral peate sellest teavitama oma ravikindlustuskassat 15 päeva jooksul alates töövõimetusel. Deklaratsioon tuleb saata kassale ja sellele peab olema lisatud teie arsti koostatud arstitõend kahes eksemplaris. Pärast arstlikku läbivaatust teatab ravikindlustuskassa teile oma otsuse.

Tööõnnetuse või kutsehaiguse korral on teil õigus saada tervishoiuteenuseid ja päevaraha ning vajaduse korral püsivat töövõimetuspensionit. Surma korral võivad teie ülalpeetavad saada pensioni.

→ Tervishoiuteenused

Õnnetusjuhtumi vormi esitamisel on teil õigus saada tasuta, ilma ettemakseid tegemata (välja arvatud juhul kui asjaomane summa ületab omavastutustariifi) tervishoiuteenuseid, ravimeid, haiglaravi, abivahendeid ja proteese.

Teatavatel tingimustel on teil õigus kutsealaseks ümberõppeks või taastusraviks.

→ Päevaraha

Kui te olete palgatöötaja, on teil õigus saada päevaraha alates töövõimetusel esimesest päevast. Päevaraha suurus on 28 esimese päeva jooksul 60 % brutopäevapalgast ja seejärel 80 % palgast, kusjuures ülemmäär on 0,834 % sotsiaalkindlustuse aastamäärast. Põllumajandustootjate päevaraha on kindla suurusega summa ja seda makstakse alates töövõimetusel kaheksandast päevast.

Haiguse taaspuhkemise korral annab õnnetusjuhtumi vormi teie ravikindlustuskassa ja mitte enam tööandja.

→ Pension püsiva töövõimetusel korral

Juhul kui te jääte õnnetusjuhtumi või haiguse tagajärjel püsivalt osaliselt töövõimetuks (vähemalt 10% palgatöötajate puhul ja 30% põllumajandustootjate puhul) või täielikult töövõimetuks, on teil õigus saada pensioni. Pensioni suurus sõltub töövõimetusel eelnenud 12 kuu jooksul saadud töötasust ning püsiva töövõimetusel protsendist.

→ Pension surma korral

Palgatöötajate skeemi kaudu makstakse pensioni abikaasale, elukaaslasele või isikule, kes on kannatanuga seotud tsiviilsolidaaarsuspakti (PACS) alusel, alla 20 aasta vanustele lastele ning teatavatel tingimustel kindlustatud isiku

vanematele. Pensioni suurus teatav protsent kindlustatud surnud isiku aastapalgast. Abikaasale makstakse 40 % (teatavatel juhtudel 60 %), kahele esimesele lapsele 25 % ja alates kolmandast lapsest 20 % aastapalgast.

Tööõnnetuse tagajärjel hukkunud isiku omastele maks-tava toitjakaotuspensioni kogusumma ei või ületada 85 % hukkunud isiku aasta sissetulekust.

Kannatanu surma korral peavad üldisesse skeemi kuulu-vad palgatöötajad esitama toitjakaotuspensioni taotluse kohalikule ravikindlustusfondile (*Caisse primaire d'assurance maladie* (CPAM)) ning põllumajanduses hoi-vatud palgatöötajad ja põllumajandustootjad põllu-meeste sotsiaalkindlustusseltsile.

→ Tervishoiuteenused

Isikutel, kellele on tööõnnetuse tagajärjel määratud pen-sion, kui nende püsiv töövõimetus on vähemalt 66,66 %, on õigus olla ilma omavastutuseta kaetud mitterahalise ravi- ning sünnituskindlustusega. Samuti saavad mittera-halist ravi- ning sünnitushüvitist toitjakaotuspensioni saajad.

→ Maksed väljaspool Prantsusmaad

Eespool nimetatud pensione ja toetusi võidakse maksta mõnes muus liikmesriigis, kui te seal elate, sinna naasete või kui te sinna elama asute. Kohaldavate ühenduse ees- kirjadega tutvumiseks, lugege teatmikku: „Ühenduse sotsiaalkindlustusalased õigusaktid. Teie õigused liikumi- sel Euroopa Liidu piires“.

2.3. Matusetoetused

Elukindlustusega on ette nähtud kindla suurusega summa maksmine isikutele, kes surmapäeval olid kind- lustatud isiku ülalpeetavad tegelikult, täielikult ja püsi- valt. Kui ühe kuu jooksul ei ole keegi oma eelisõigust kinnitanud, makstakse matusetoetust toitja kaotanud abikaasale või tsiviilsolidaarsuspakti (PACS) alusel seotud partnerile või nende puudumisel alanejatele, ülenejate- le, kindlustatu vastutusel olevale isikule (elukaaslasele, elukohta jagavale isikule).

Surmakuupäeval pidid isikul olema täidetud teatavad tingimused mitterahalise ravikindlustushüvitise, sissetuleku- te asendustoetuse, töövõimetuspensioni või tööõnnetus- kindlustusseaduse alusel ja vähemalt 66,66 %-lise töövõi- metuse korral vastava pensioni saamiseks. Matusetoetus- õigus tekib mitterahalisele ravikindlustushüvitiste saamise tingimustega samadel tingimustel; kindlustatud isiku surma korral peavad need tingimused olema täidetud.

→ Taotlemine

Matusetoetuse taotlus tuleb esitada surnud isiku ravi- kindlustuskassale.

→ Matusetoetuse suurus

Matusetoetuse suurus määratakse kindlaks samuti nagu haigushüvitise suurus, selleks on kindlustatud isiku 90-kordne päevapalk. Selle suurus ei või olla alla 1 % sotsiaalkindlustuse aastasest ülemmäärast ning see ei või ületada ühte neljandikku nimetatud aastasest ülem- määrast. Täiendava teabe saamiseks pöörduge departe- mangu ravikindlustuskassa poole.

2.4. Invaliidsushüvitised

Töövõimetuskindlustuse abil on võimalik teile määrata pensioni, et kompenseerida töövõime püsivat vähene- mist ja sissetulekute vähenemist. Pension määratakse alati ajutiselt ja selle saamise õigus võidakse igal hetkel läbi vaadata. Töövõimetuspensioni võivad taotleda üks- nes kindlustatud isikud.

Enamikes Prantsusmaa sotsiaalkindlustusskeemides ei sõltu töövõimetuspensioni suurus kindlustusstaži pik- kusest enne riski realiseerumist.

→ Töövõimetuspensioni saamise tingimused

Töövõimetuspensioni saab sotsiaalkindlustusega kaetud puudega isik, kes on alla 60 aasta vanune, kelle töövõime on vähenenud 2/3 võrra, kes on olnud kindlustatud vähemalt 12 kuud ning on palgatöötaja.

→ Pensioni suurus

Töövõimetuspensioni suurus sõltub teie töövõime ula- tusest.

Juhul kui te olete suuteline tegema tasustatavat tööd ja töötanud varem vähemalt kümme aastat, on teie pen- sion teatavat ülemmäära ületamata 30 % teie kümne aasta parimatest keskmistest aastapalkadest jagatud kümne (või vähem, kui te ei ole töötanud kümme aast- tat). Juhul kui te olete võimetu töötama, on pension 50 % eespool kindlaks määratud viisil arvatud palgabaasist. Teie pension on suurem, kui vajate igapäevaelu tavatoi- mingute täitmiseks teise isiku abi.

Pensioni saamise õigus võidakse üle vaadata, selle maks- mine peatada või tühistada meditsiinilistel põhjustel, ja peatada või vähendada juhul, kui te alustate uuesti tea- tava sissetulekuga töö tegemist. 60-aastaseks saamisel muutub see pension töövõimetus korral vanaduspensioniks (asendus pension).

Juhul kui te olete kindlustatud kahes või enamas liik- mesriigis, määratakse teie pensioni suurus kindlaks vastavalt eeskirjadele, mida on selgitatud teatmikus: „Ühenduse sotsiaalkindlustusalased õigusaktid. Teie õigused liikumisel Euroopa Liidu piires“. Ühenduse ees- kirju kohaldatakse ka juhul, kui teie või teie pereliikmed elate mõnes muus liikmesriigis või reisite ajutiselt mõnda muusse liikmesriiki.

Mujal kui põllumajanduses hõivatud füüsilisest isikust ettevõtjate pensioniskeemid ei kuulu määruse kohaldamisalasse.

→ Tervishoiuteenused

Kui teile on määratud töövõimetuspension, on teil ja pereliikmetel haiguse ning raseduse ja sünnituse korral õigus tervishoiuteenuste hüvitamisele. Teie endi puhul hüvitatakse 100 % ettenähtud tariifidest.

2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised

→ Vanaduspension

Vanaduspensionikindlustust kohaldatakse erasektori palgatöötajate suhtes, kes saavad üldise või põllumajandustöötajate skeemi kaudu põhihüvitist, ning täiendavat hüvitist juhtivtöötajate pensioniliidust *l'Association générale des institutions de retraites des cadres* (AGIRC) ja täiendavate pensioniskeemide ühingust *l'Association des régimes de retraites complémentaires* (ARRCO). Täiendava skeemiga liitumine on kohustuslik.

Füüsilisest isikust ettevõtjad on samuti hõlmatud põhiskeemiga ning täiendavate kohustuslike skeemidega. Käsitöölise, kaubandus- ja tööstussektoris hõivatute ning põllumajandustootjate skeemide raames makstavad põhipensionid on võrdsed üldise skeemi kaudu makstava põhipensionidega.

Ametlik vanaduspension on iga on 60 eluaastat. Te ei pea esitama taotlust 60-aastaseks saades. Pikaajase kindlustuse või puude korral on võimalik saada ka enne 60. eluaastat ennetähtaegset vanaduspension.

Vanaduspension arutamisel lähtutakse kolmest näitajast: keskmine aastapalk, pensioni arvutamise määr ja kindlustuskaitse kestvus skeemis.

Keskmine aastapalka arvutatakse palga (revalveeritud) põhjal, mille pealt on tehtud osamakseid. Seoses 1994. aastal algatatud reformiga hakatakse alates 2008. aastast arvestama keskmine aastapalka 25 suurima palgaga aasta põhjal. Praegu võetakse arvestamisel aluseks kindlustatu sünniaasta. 1946. aastal sündinutel arvestatakse pensioni 23 parima aasta põhjal.

Pension arutamise määr on vastavalt teie vanusele 25–50 % kõikidest skeemidest saadud kindlustuskaitsest kokku. Selleks et alates 60. eluaastast saada täismääraga vanaduspension, peate te olema olnud kindlustatud 160 kvartalit kas ühes või mitmes põhipensioniskeemis. Juhul kui 60.–65. eluaastaks ei ole piisav kindlustusaastate arv saavutatud, vähendatakse 50 % määra. 50 % ulatuses makstakse pensioni sõltumata saavutatud kindlustusaastatest juhul, kui kindlustatu on saanud 65-aastaseks või enne seda vanust, kui kindlustatu on tunnistanud

töövõimetuks. Sama eelis kehtib teatavatel tingimustel töölis perekondade emade puhul alates 60. eluaastast.

Kindlustusaastate arv skeemis: 2004. aasta reformi põhjal on vajalik kindlustusstaaz pensioni saamiseks 150 kvartalit 1943. aastal ja enne seda sündinud kindlustatud isikute puhul ning 156 kvartalit 1946. aastal sündinud kindlustatud isikute puhul.

2008. aastal on selleks sõltumata sünniaastast 160 kvartalit.

→ Miinimum- ja maksimumpension

Igal kindlustatud isikul, kelle pensionit arvestatakse täismääras, on õigus miinimumpensionile, mida nimetatakse osamakselise süsteemi miinimumiks. Juhul kui pensioni arvestatakse täismääraga, aga kindlustusstaaz skeemis on vanust arvesse võttes alla vajaliku kvartalite arvu, arvestatakse nimetatud miinimumi proportsionaalselt kindlustuse kestvusega üldskeemis.

Alates 60. eluaastast saadav pension ei tohi ületada maksimumsummat, milleks on pool palgast, mille pealt on osamakseid tehtud.

Pension suurendatakse, kui:

- pensionär on kasvatanud või kasvatab vähemalt kolme last;
- pensionär vajab enne 65. eluaastat igapäevasteks toiminguteks teise isiku abi;
- pensionär peab üleval abikaasat, kes on vähemalt 65-aastane või töövõimetus korral 60-aastane.

→ Toitjakaotuspension

Üldises skeemis ja sellega võrdses skeemides makstakse toitjakaotuspension abikaasale. Teatavates eriskeemides ja täiendavates skeemides võivad teatavatel tingimustel taotleda hüvitist ka toitja kaotanud lapsed.

Teatavatel tingimustel määratakse sissetulekust sõltuvalt toitjakaotuspension toitja kaotanud abikaasale või endisele abikaasale, kui ta oli lahutades vähemalt 52-aastane. 2004. aasta reformi tulemusena ei ole alates 2011. aastast surnud isiku pensioniõiguste ülemineku määramiseks enam vanusepiiri.

Pension suurus on 54 % surnud abikaasa vanaduspensionist. Seda võib teatavas ulatuses kombineerida isiku enda vanadus- või töövõimetus hüvitisega.

Teise liigi pension (lesepension) määratakse lesele, kes on abikaasa surma hetkel püsivalt töövõimetu, tingimusel et abikaasal oli õigus vanadus- või töövõimetus pensioniks. Kõnealust pensioni võib maksta toitja kaotanud isikutele, kes ei ole veel 55-aastased.

Lesepensioniga tagatakse teatavatel tingimustel kindlustatud surnud isiku abikaasale ajutine toetus, mis võimaldab tal alustada ametialast tegevust või seda taasalusta-

da. Seda makstakse kuni kahe aasta jooksul alla 52 aasta vanusele isikule, kellel ei ole teatavast summast suuremaid isiklike sissetulekuid. Kõnealust toetust säilitakse üleminekumeetmena, kuni kaotatakse vanusepiirang toitjakaotuspensioni taotlemiseks.

→ Täiendavad pensioniskeemid

Teie nimel makstavad osamaksud kogu teie tööelu jooksul arvestatakse ümber pensionipunktideks. Need määratakse kindlaks igal aastal, jagades osamaksete kogusumma asjaomasel majandusaastal kehtiva ühe punkti ostuhinnaga (või vastava töötasuga).

Teie pensioni suurus sõltub tööstaaži jooksul teie arvele kantud punktide arvust. Pensioni arvutamiseks on vaja punktide arv korrutada nende väärtusega pensioni väljaarvestamise hetkel.

Täiendavates pensioniskeemides makstakse täismääraga pensioni alates 65. eluaastast. Juhul kui teile arvutatakse põhipension 50 %-lise täismääraga, saate te täiendavat pensioni ilma, et seda oleks kuidagi vähendatud.

Toitjakaotuspension pensioniõiguse ülekandmise teel on ette nähtud leskedele, alla 21-aastastele orbudele või toitja kaotanud endistele abikaasadele on ette nähtud.

Skeemid AGIRC ja ARRCO kuuluvad määruse (EMÜ) nr 1408/74 kohaldamisalasse nagu sotsiaalkindlustuse põhiskeemgi. Niisiis kohaldatakse nimetatud määrusega ettenähtud kooskõlastuseeskirju ka täiendavate skeemide puhul.

→ Millisele asutusele tuleb taotlus esitada?

Taotlus vanaduspension, toitjakaotuspension ja lese-pension saamiseks tuleb esitada teie elukohajärgsesse vanaduskindlustuse kassale.

Puudega isik esitab lese-pension taotluse elukohajärgse departemangu ravikindlustuskassale, Pariisis ja selle lähieümbruses elavad isikud esitavad taotluse Île-de-France'i piirkonna ravikindlustuskassale.

Muu kui üldise skeemi alla kuuluvatele kindlustatud isikutele olulised aadressid leiate 3. jaost.

Kui te elate Prantsusmaal, peate te samal ajal kui esitate põhikassale täiendava pensioni taotluse, pöörduma täiendava pensioni kassa poole, kuhu te viimasena kuulsite.

Pension makstakse kõige varem taotlusele järgneva kuu esimesel päeval.

Kui te elate mõnes muus liikmesriigis, peate te taotluse esitama selle riigi pensionikindlustusasutusele, kus te elate. Sellisel juhul ei ole vajalik esitada taotlust täiendavale pensionikassale, kuna põhikassa ja täiendavate pensionikassade teevad omavahel koostööd.

2.6. Töötushüvitised

Töötushüvitist võivad taotleda üksnes palgatöötajad. Juhul kui te kaotate Prantsusmaal töökoha, registreerige end viivitamatult töötajana Assédic'is või teie elukohajärgses tööturuametis, et saada töötushüvitist ja säilitada õigused sotsiaalkindlustushüvitisele.

Assédic, kuhu te kuulute, edastab teile hüvitistaotluse, mille peate saatma nõuetekohaselt täidetuna ja koos töölepingu lõpetamise tõendiga (mille väljastab teie viimane tööandja) asutusse tagasi. Samuti võite esitada taotluse Internetis Unedic'i koduleheküljel (vt 3. jagu).

Juhul kui te vastate nõutavatele tingimustele, maksab Assédic töötushüvitisi, mida teil on õigus saada.

Kui te olete töötuskindlustuse õigused ära kasutanud või te ei vasta hüvitiste saamise tingimustele, võite te oma sissetulekutest sõltuvalt taotleda töötusabi.

→ Tingimused

Töötushüvitise saamiseks peate te vastama järgmistele tingimustele:

- te peate olema kaotanud töö teie tahtest olenemata;
- te peate olema registreeritud töötajana ning peate läbima nõutavad kontrollid;
- peate tegelikult ja püsivalt tööd otsima;
- peate olema töö otsimiseks võtnud konkreetseid meetmeid;
- olema füüsiliselt võimeline töötama;
- ei tohi olla vanem kui 60-aastane või juhul, kui te ei täitnud 60-aastaseks saamisel pensioniõigust kindlustavaid tingimusi, vanem kui 65-aastane;
- olema viimase 22 kuu jooksul olnud töötuskindlustuskeemi liige vähemalt 6 kuud.

Mõnes muus liikmesriigis töötatud aega võetakse arvesse, kui te esitate vormi E301, mille väljastab selle riigi töötuskindlustusasutus, kus te viimati töötasite.

→ Töötutoetuse maksmise kestus ja toetuse suurus

Töötutoetuse kestus (7–36 kuud) sõltub eelneva kindlustuse kestusest ja töötajaja vanusest.

Toetuse päevamäär sõltub eelnevast töötasust, mille pealt te osamakseid tegite.

Täiendava teabe saamiseks pöörduge Assédic'i poole.

→ Osaline töötus

Osaline töötus võimaldab ettevõttel tulla toime ajutiste majanduslike raskustega ning vältida vallandamist. Osaliselt töötud palgatöötajad saavad toetust nende tundi-

de eest, mil nad ei tööta ning see on mõeldud nende sissetuleku vähenemise kompenseerimiseks.

→ Töö otsimine välismaal

Juhul kui te olete tulnud Prantsusmaale tööd otsima mõnest muust liikmesriigist, kus te olite töötanud, või te kaotasite tööd Prantsusmaal ja soovite tööd otsimiseks minna mõnda muusse liikmesriiki, lugege teatmikku: „Ühenduse sotsiaalkindlustusalased õigusaktid. Teie õigused liikumisel Euroopa Liidu piires“.

2.7. Eelpensionihüvitised

Üleminekupensioni saamiseks vallandamise korral peab palgatöötaja: olema isiklikult liitunud FNE (*Fonds national pour l'emploi*, riiklik tööhõivefond) lepinguga, mis on sõlmitud tema tööandja ja riigi vahel; elama liitumise hetkel Prantsusmaal; olema töölepingu lõppedes vähemalt 57-aastane; tal ei tohi olla täismääraga pensioni taotlemise õigust; olema palgatöötajana olnud kindlustatud kas ühes või mitmes sotsiaalkindlustusskeemis vähemalt 10 aastat; olema lõpetanud kogu tasustatava tööd; loobuma töölepingu lõpetamise eest saadud töötutoetusest. Toetuse suurus on 65 % kontrollpäevapalgast teatava ülemmäära piires ja 50 % sama palga selle osa suhtes, mis jääb kahe ülemmäära vahele.

2.8. Pereküvitised

Peretoetuskassa maksab peretoetusi kogu elanikkonnale, välja arvatud põllumajandustöötajate skeemi kuuluvatele isikutele, kes saavad hüvitisi põllumeeste sotsiaalkindlustusseltsist.

Prantsusmaa õigusaktidega on ette nähtud järgmised peretoetused:

- väikelapse toetus, mis hõlmab:
  - sünni- või lapsendamistoetust,
  - põhitoetust,
  - vanemate valiku kohast lapsehoolduse lisatoetust,
  - lisatoetust valitud huviringides käimiseks;
- peretoetus kitsamalt;
- täiendav peretoetus;
- eluasemetoetus;
- erihariduse toetus;
- toimetulekutoetus;
- koolitoetus;
- üksikvanema toetus;
- raskelt haige lapse eest hoolitsemise toetus.

→ Millised on toetuse saamise üldtingimused?

Teil on õigus saada Prantsusmaa peretoetusi, kui teie ja teie perekond elab Prantsusmaal ning kui teie ülalpidamisel on tegelikult ja püsivalt vähemalt üks laps. Teatavaid toetusi makstakse sõltuvalt sissetulekust.

Peretoetust kitsamalt makstakse alates teisest ülalpeetavast lapsest. Teatavaid toetusi, nagu väikelapse toetus, eluasemetoetus, koolitoetus, erihariduse toetus, toimetulekutoetus ja üksikvanema toetus, võidakse maksta ka üksiku lapse puhul.

Kui te olete palgatöötaja või füüsilisest isikust ettevõtja Prantsusmaal või kui te saate töötutoetust ja teie abikaasa koos lastega elab mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, aga ta ei tööta, on teil õigus saada eespool loetletud peretoetusi, välja arvatud väikelapse toetuse seda osa, mis hõlmab sünni- või lapsendamistoetust, samuti välja arvatud vanemate valiku kohast lapsehoolduse lisatoetust ja eluasemetoetust. Kui teie abikaasa töötab vastupidi mõnes muus liikmesriigis, on teil õigus saada selle liikmesriigi peretoetusi, millele vajaduse korral lisandub Prantsusmaa lisatoetus.

→ Kes saavad toetusi?

Eluasemetoetuse ja täiendava peretoetuse puhul on laste vanusepiiranguks 21 aastat ning muude toetuste puhul 20 aastat. Selleks et kompenseerida kolme- ja enamalapselise perekonna majanduslikke väljaminekuid vanema lapse 20-aastaseks saamise korral, makstakse ühe aasta jooksul kindla suurusega toetust. Esimese lapse puhul peretoetusi siiski ei maksta.

Teatavaid peretoetusi võidakse suurendada sõltuvalt vanusest.

→ Mida on vaja teha peretoetuste saamiseks?

Te peate esitama taotluse elukohajärgsele peretoetuskassale.

Selleks et teada, millised dokumendid tuleb esitada iga konkreetse loetletud hüvitise saamiseks, lugege peretoetuskassa avaldatud teatmikku peretoetuste kohta või võtke ühendust oma elukohajärgse põllumeeste sotsiaalkindlustusseltsiga või tutvuge peretoetuskassa veebileheküljega (vt veebilehe aadress 3. jaos).

2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised

2.9.1. Solidaarsustoetus eakatele

Toetus koondab eritoetuse, riikliku solidaarsuspensionifondi täiendava toetuse ning muud toetused, mis on ette nähtud üle 65 aasta vanustele (töövõimetuse korral 60-aastasele) isikutele, kellel puudub piisav sissetulek.

Selle uue toetuse taotlemiseks peab elama Prantsusmaal püsivalt ja seaduslikult ning sissetulek ei tohi ületada teatavat ülemmäära.

2.9.2. Puudega täiskasvanu toetus (AAH)

Kui te elate Prantsusmaal, olete vähemalt 60-aastane, teie töövõimetuse määr on vähemalt 80 % (või 50–79 %,

kui teid on tunnistanud töövõimetuks) ning teil ei ole piisavat sissetulekut, võite te taotleda puudega täiskasvanu toetust. Lisaks võite te iseseisva elukoha olemasolul saada sissetulekutoetust või täiendavat toetust iseseisvaks eluks.

Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed

- Vastutavad ministrid
  - Sotsiaalkindlustusminister:
<http://www.sante.gouv.fr/>
  - Tööminister:
<http://www.travail.gouv.fr/>
  - Põllumajandusminister:
<http://www.agriculture.gouv.fr/spip/>
- Kohaldatavad õigusaktid
<http://www.legifrance.gouv.fr/>
- Üldteave
<http://www.service-public.fr/>
- Sotsiaalkindlustuse portaal
<http://www.securite-sociale.fr/>
- Kontaktasutus
  - Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale
11, rue de la Tour-des-Dames
F-75436 Paris Cedex 09
<http://www.cleiss.fr/>
- Sotsiaalkindlustusmaksete kogumine
  - ACOSS
65, boulevard Richard-Lenoir
F-75011 Paris
<http://www.urssaf.fr/>
- Ravikindlustus, rasedus ja sünnitus, isadus, töövõimetus, surm, palgatöötajate tööõnnetused
  - Caisse nationale d'assurance maladie maternité des travailleurs salariés
26-50, avenue du Professeur-André-Lemierre
F-75694 Paris Cedex 20
<http://www.ameli.fr/>
- Üldteave pensionide kohta
<http://www.espace retraite.tm.fr/>
- Palgatöötajate pensionid
  - Põhipension**
Caisse nationale d'assurance vieillesse
110, avenue de Flandre
F-75951 Paris Cedex 19
<http://www.cnnav.fr/>
  - Täiendav pension (palgatöötajad)**
AGIRC ARRCO
16-18, rue Jules-César
F-75592 Paris 12
<http://www.agirc-arrco.fr/>
- Töötus: osamaksud ja hüvitised
  - Unedic
82, rue de Reuilly
F-75012 Paris
<http://www.portail.assedic.fr/index.php>
- Peretoetused
  - Caisse nationale d'allocations familiales
32, avenue de Sibelle
F-75685 Paris Cedex 14
<http://www.caf.fr/>
- Teave füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustuskeemi kohta
<http://www.le-rsi.fr/>
- Vabad elukutsed**
  - CNAVPL
102, rue de Miromesnil
F-75008 Paris
<http://www.cnnavpl.fr/>

→ Põllumajandustöötajate skeemi kuuluvad isikud (palgatöötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad) kõikide riskide korral, vastutab ka osamaksete kogumise eest

CCMSA
Les Mercuriales
40, rue Jean-Jaurès
F-93547 Bagnolet Cedex
<http://www.msa.fr/>

→ Teave eriskeemide kohta

<http://www.regimesspeciaux.org/>

Euroopa Komisjon

**Liikuvus Euroopas (Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)
Sotsiaalkindlustusõigused Prantsusmaal – Seisuga 3. märts 2006**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 16 lk – 21 x 29,7cm

ISBN 92-79-04001-4

Kuidas ELi trükiseid tellida?

Väljaannete talituse trükiseid saab tellida veebipõhisest raamatupoest EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>) või Teie valitud müügiesindusest.

Meie ülemaailmse müügivõrgu kõikide esinduste nimekirja tellimiseks saatke faks numbril (+352) 2929 42 758.

http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/publications_en.htm

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi **trükiseid** saab alla laadida aadressilt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm

Kasutajaks saab registreeruda tasuta aadressil:

http://ec.europa.eu/employment_social/sagapLink/dspSubscribe.do?lang=en

ESmail, on tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi elektrooniline teabeleht.

Tellida saab veebilehelt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/esmail_en.cfm

<http://ec.europa.eu/social>

